

ПРИНЦИПИ БУТТЯ І ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ

Любов до України є єдиною загальною і всемогутньою передумовою врозв'язанні всіх завдань державного будівництва

Розвиток суспільства на Землі підпорядковано певним загальним принципам. Кожна людська спільнота, приміром держава, має свої специфічні особливості, але все ж розвиток цієї спільноти відбувається за загальними нормами й правилами.

Побудуємо наші міркування в такому порядку:

- загальні принципи буття й оптимального розвитку суспільства;
- спадок України після розпаду СРСР;
- успіхи і невдачі в будівництві держави впродовж дванадцяти років;
- шляхи майбутнього розвитку держави.

ПРИНЦИПИ БУТТЯ

Україна стала незалежною державою. У Конституції це зафіксовано як результат самовизначення української нації.

Отже, ядром державності України є українська нація.

Нині ми переживаємо важкі часи перехідного періоду будівництва держави: відбувається зміна форм власності, зміна поколінь в управлінні державою, набуває державницького самоусвідомлення українська інтелігенція.

З іншого боку, російський імперіалізм, котрий здає позиції як і економічний космополітизм, збудують українську державну систему.

Відсутність національного капіталу й надто швидке відкриття українського пострадянського ринку призвело до несправедливого розподілу багатства, нехтування державницьким патріотизмом і до повсюдного еkleктизму.

Можуть виникати сумніви. Чи вічні вже тепер ми, українці, у своїй державі? Чи не випад-

ково ми утворили Україну? Чи зможемо своєю державністю відповідати об'єктивному розвитку людського суспільства, зокрема європейського, чи нас ізолюють і залишать самих на себе?

Щоб бути цілком упевненими в своєму державницькому й політичному бутті, ми повинні пересвідчитись, що *держава* Україна як результат самовизначення української нації є закономірним політичним утворенням на *землях* України.

Виходячи із загальних принципів буття, ми маємо звернути увагу на те, як саме наше існування їм відповідає. Тому я докладніше торкнуся двох тем: загальних принципів буття та розвитку передумов нашої державності.

Є два головних принципи буття: принцип удосконалення і принцип знищення.

Принцип удосконалення

Завдяки сонячному випромінюванню і зеленому листю життя на Землі вдосконалюється.

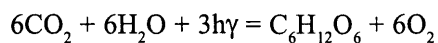
Цей принцип пов'язаний із засвоєнням на Землі потоку енергії сонячного випромінювання.

Потік енергії характеризується не тільки своєю тепловою дією, а й інформативністю, ступенем упорядкованості. Ступінь упорядкованості (досконаlostі) визначається ентропією. Традиційно в термодинаміці ентропія характеризує ступінь хаосу.

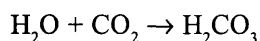
Із двох однотипних систем та, що має меншу ентропію, є впорядкованішою (досконалішою), ніж та, яка має більшу ентропію.

Енергія, яка надходить від Сонця на Землю, й енергія, яка випромінюється Землею в Космос, однакові за величиною, бо інакше Земля або замерзла б, або розігрілась. Вони відрізняються за впорядкованістю (досконалістю): енергія, яка йде від Сонця на Землю, має вищу впорядкованість (досконалість), ніж енергія, яку Земля випромінює у Всесвіт. За рахунок засвоєння досконалішого потоку енергії відбувається вдосконалення життя на Землі.

Це найкраще пояснити через основну реакцію життя на Землі - реакцію фотосинтезу. Завдяки їй і відбувається постійне вдосконалення всього живого на Землі.



хлорофіл



Продукти справа мають на 40 калорій меншу ентропію, ніж продукти зліва, і, відповідно, більшу досконалість. За рахунок цього вихідного впорядкування відбувається вдосконалення всього на Землі. Усього, що споживає продукти фотосинтезу.

Баланс густин потоків ентропії «Сонце - Земля» та «Земля - Космос» становить $\frac{Q}{T_3}$. де Q -

густина потоку енергії Сонця, що падає на Землю. Кількісно на 1 квадратний метр поверхні Землі за 1 секунду падає потік енергії $Q = 1,36 \times 10^3 \text{ Дж/сек-м}^2$; T_3 - середня температура Землі, яка дорівнює $\sim 300 \text{ К}$. Тож різниця густин потоків ентропії, що є постійним джерелом удосконалення на Землі, дорівнює $4,53 \text{ Дж/сек-м}^2\text{-К}$.

Ентропія потоку сонячного випромінювання засвоюється рослинами в процесі фотосинтезу. Фотосинтез, коефіцієнт корисної дії якого становить приблизно 10 %, є початком безмежного ланцюга перетворень ентропії в організмах тварин, рослин і людини. Процеси, що відбуваються в живих організмах і між живими організмами, дуже складні й розгалужені. У них проходить перерозподіл первинної ентропії¹. Урешті-решт маємо розгалужену систему **впорядкованостей і прямування до все більшого вдосконалення.**

Джерелом удосконалення може служити й ентропія чи інформація, захована в енергетичному вугіллі, газі, урані, їжі, розмові, книзі, молитві...

¹ Рослини споживаються тваринами, молекули глюкози, що виникають у реакції фотосинтезу, окислюються в клітинах тварин у цілому ряді ферментативних реакцій. У результаті утворюється аденозинтрифосфат (АТФ), що становить універсальне джерело впорядкованості (зниженої ентропії, у побуті - енергії) для всіх клітин.

Проте є суттєва відмінність між якістю продуктів, що створюється з реакції фотосинтезу, і якістю створення, наприклад, електроенергії з вугілля. У реакції фотосинтезу крім глюкози виділяється кисень, яким ми дихаємо; при створенні електроенергії з вугілля чи створенні мінерального добрива з метану виділяється вуглекислий газ та інші шкідливі відходи.

Фундаментальною умовою функціонування принципу вдосконалення є наявність кругообігу продуктів. Важливо не тільки одержати більш досконалий продукт, а й забезпечити участь відходів у кругообігу продуктів.

Сказане має стосунок до подій, що розгортаються при потеплінні клімату Землі, при забрудненні атмосфери та інших проблемах екології, які стають надзвичайно важливі. Забруднення атмосфери, **підвищення середньорічної температури на всій планеті спричиняє астрономічне великі втрати досконалісті. Останнє означає зниження процесу вдосконалення й універсальну деградацію всього сушого на Землі.**

Спостерігаючи розвиток цивілізації, відзначаємо намагання до вдосконалення у винаходах нових джерел енергії, нових продуктів, типів транспорту, засобів нагромадження й передачі інформації, у досягненні комфортнішого способу життя.

Спостерігаємо появу й більш складних відходів, дедалі драматичніше порушення процесів кругообігу продуктів і також щораз більшу увагу до екологічних проблем Землі.

Можливість удосконалення існуватиме вічно: допоки світить сонце і є зелене листя.

Або ж можливість зниження ентропії існуватиме вічно: допоки світить сонце і є зелене листя.

Принцип знищення

У невірноваженій ізольованій системі має місце процес спонтанного та незворотного зростання безладу, і вона розпадається. Або ентропія невірноваженої ізольованої системи незворотно, самовільно зростає.

Зростання безладу в ізольованій системі є універсальним: психологічним, соціальним, національним, технологічним, інформаційним, адміністративним.

Законодавче і, неминуче, силове впорядкування ізольованої системи матиме тимчасовий ефект,

виявиться марною втратою зусиль і призведе згодом до більш драматичного розпаду.

Робота в ізольованій системі виконується тільки за рахунок внутрішньої енергії цієї системи, і вона вичерпується. Є ще друга особливість системи, яку намагаються ізолювати: вона дуже чутлива до зовнішніх впливів. Довільний зовнішній сигнал стає для такої системи несподіваним і сильно її збурює. Тому намагання створити довготривало функціонуючу ізольовану систему є справою безнадійною: енергія втрачатиметься на забезпечення ізолюваності, на притлумлення зовнішніх впливів, на боротьбу зі спонтанним зростанням безладу, а на виконання корисної роботи енергії залишається все менше й менше. Чим триваліший час функціонує ізольована система, тим драматичніше вона розпадається. Звичайно, не існує цілком ізольованої системи, але тенденція до тривалої ізоляції в суспільних системах є завжди загрозовою.

Для підтвердження другого принципу можна навести приклади розпаду ізольованих суспільних систем: Спарти в старожитності чи СРСР у новітньому часі.

В основі державності Радянського Союзу лежали дві помилкові доктрини про те, що:

- *можна побудувати соціалізм в одній окремій державі;*
- *можна з єдиного центру керувати державою, у якій майно її народу повністю націоналізоване.*

Реалізація *першого* твердження призвела до ізоляції країни. У результаті тут спонтанно за принципом знищення почали розвиватись процеси, що вели до зростання безладу. Якщо зростання безладу в соціальній сфері вдавалося стримати шляхом жорстоких репресій, то технологічний і економічний занепад відбувався спонтанно. У результаті держава розпалася.

Друге твердження на практиці призвело до неможливості оптимізації дуже великої системи, керованої з єдиного центру. Витрати енергії, необхідної для управління, зростали по експоненті відповідно до кількості об'єктів і складових управління. Енергії, необхідної для функціонування держави, не вистачало. Радянська система стала некерованою й розпалася.

Принцип знищення може мати більш «жорстоке» формулювання. Наприклад: «Усе, що набуло форму, - розпадеться».

Це означає, що сутність Бога не може мати будь-яких форм і розуміння, а є предметом віри.

Наведемо ще кілька тверджень.

Періодичність процесів

У будь-якій замкненій системі, що перебуває під дією постійного зовнішнього поля, процеси мають періодичний характер.

У системі, що складається з великої кількості функціонуючих елементів, існують численні залежності, якими пов'язуються елементи системи між собою і з дією зовнішнього поля. При намаганні описати еволюцію такої системи одержимо систему рівнянь, які виражають певні зв'язки між усіма елементами системи. У процесі розв'язання цієї системи рівнянь шляхом зменшення кількості невідомих і кількості рівнянь **система зводиться до двох нелінійних рівнянь із періодичними розв'язками.**

Наведене пояснення ідеалізоване й абстрактне. Але воно є ще одним додатковим аргументом в об'єктивному хронологічному фіксуванні ланцюгів подій, що з певною періодичністю та й з новою якістю повторюються на Землі. Це стосується як кліматичних явищ, так і явищ у суспільному житті держав і народів, родин людей. Усвідомлення такої закономірності є важливим при опрацюванні стратегії політичної діяльності.

Демократія

«Функціонуюча сукупність» соціальних елементів вважається «демократією», якщо елементи є вільними, а сукупність перебуває у стані динамічної рівноваги.

Серед усіх соціальних систем демократія має найвищий коефіцієнт корисної дії².

Динамічна рівновага - це:

- усвідомлений, логічно й добровільно сприйнятий нацією розподіл сфер впливу й дій влади, особистої свободи, добровільної самодисципліни;
- рівновага влади і суспільства;
- оптимізація екологічних, політичних, соціальних, економічних взаємовідносин у державі.

У будь-якій демократичній системі розвиток відбувається як боротьба протилежностей, при цьому шанси приходу до влади однієї чи іншої протилежності є майже однаковими. Це означає близькість програм та їх збіг у головному: прагненні зберегти цілісність і рівновагу сукупності, зокрема цілісність держави. Демократія є відкритою суспільною системою: зовнішній вплив не може її збурити.

² З усіх фізичних систем найвищий коефіцієнт корисної дії має ідеальний газ - рівноважна система вільних частинок.

У демократичному суспільстві взаємодоповнюють себе статті законів, традиції й норми поведінки.

Нація

Земля населена різними націями. Кожна з них проживає на певній географічній території. Життя нації тісно пов'язане з природою й кліматом довколишнього середовища.

Природа створює оптимально зрівноважену стійку єдність нації та заселеної нею території.

Зі зростанням населення Землі нації об'єднуються, групуються в держави. Зростає кількість команд, які регулюють норми поведінки націй і держав. Як необхідність, настає розподіл команд, що діють усередині нації, поміж націями в державі, між державами. Створюються наддержавні органи. У майбутньому Земля, як єдина суспільна одиниця, виступатиме перед Космосом. **На найнижчому рівні майбутнього адміністративно-державного устрою Землі виступатимуть національні держави.**

Українська нація споконвічно заселяла територію, обмежені басейнами Дону, Дніпра, Прип'яті, Бугу й Дністра. Вона настільки сильно зрослася з природою цього обшару землі, з його величною багатою природою, що мала сили вистояти перед неймовірними катаклізмами, що відбулися в її тисячолітній історії, зокрема: нашестя татарської орди, литовська, угорська, польська, російська й румунська окупації, незліченні повстання за національне та соціальне визволення народу, дві страшні світові війни, катаклізми Радянського Союзу.

Мине ще десятиліття, і українська нація досягне повного усвідомлення того, як потрібно управляти своєю землею, і свого історичного завдання як у державі, так і в міждержавному житті.

Любов до Держави є головним фактором рівноваги всередині держави й стимулом демократії.

Отже, сама логіка природи стверджує законність існування держави Україна на **українській землі**.

І ще кілька констатацій.

СПАДОК УКРАЇНИ ПІСЛЯ РОЗПАДУ СРСР

- Повсюдно відстала технологія.
- Деформована психологія суспільства.
- Наявність комуністів (як секти).
- Кардинально порушена екологія.
- Нездатність конкурувати на вільному ринку.

УСПИХИ І НЕВДАЧІ В БУДІВНИЦТВІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ВПРОДОВЖ ПЕРШОГО ДВАНДЦЯТИРІЧЧЯ ЇЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Успіхи

- Усвідомлення конкурентного середовища.
- Бурхливий розвиток юридичної й економічної освіти, освіти ринкових відносин.
- Кількість прибуткових підприємств понад 55 %.
- Поява національно-демократичного блоку «Наша Україна».

Невдачі

- Величезний тіньовий сектор економіки.
- Виїзд за кордон понад 5 мільйонів кваліфікованих молодих спеціалістів.
- Падіння авторитету та ізоляція Президента Л. Д. Кучми як усередині країни, так і за кордоном.
- Дезорганізація адміністративного апарату держави внаслідок корупції.
- Притлумлення національної свідомості й патріотизму населення держави.

Перейдемо до найголовнішого питання.

ШЛЯХИ МАЙБУТНЬОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Почнемо з ілюстративної формули стаціонарного, тобто циклічного функціонування системи, що перебуває в контакт з оточенням.

Маючи запас енергії (E), система лише певну її частину може витратити на виконання роботи, поновити витрачену кількість енергії за рахунок додаткових джерел і в результаті знову стати працездатною. Ця частина внутрішньої енергії називається вільною енергією системи й позначається літерою F . Вільною енергією вимірюється спроможність системи працювати на поліпшення (якщо зміна F є позитивною) або на погіршення (якщо зміна F є негативною).

Зв'язок між внутрішньою й вільною енергією визначається формулою:

$$F = E - T \times S.$$

Другий доданок із правого боку є добутком температури T на ентропію S . Ентропія характеризує ступінь упорядкованості системи, а температура - певний аналог ступеня збудженості.

Таблиця

| Показник | У | ЄС | У | СА |
|--|-----|-----|-----|---------|
| Енергоносії | – | + | – | +++ |
| Врожайні землі, високий природний врожай | ++ | – | ++ | + |
| Харчова промисловість | ++ | ++ | ++ | + |
| Легка промисловість | | ++ | + | + |
| Машинобудування, приладобудування | + | +++ | + | ++ |
| Хімічні технології | + | ++ | + | ++ |
| Граніти, каоліни, будівництво | + | + | + | + |
| Транспортні послуги | +++ | + | +++ | + |
| Інформатизація, зв'язок | + | ++ | + | + |
| Дороги | – | ++ | + | + |
| Фінанси | – | +++ | – | ++ |
| Інновації, впровадження | – | +++ | + | + |
| Ринок товарів і послуг | + | ++ | ++ | + |
| Наука, освіта, культура | + | + | + | + |
| Соціальний стан | – | ++ | – | – |
| Закони | + | ++ | + | + |
| Адміністрація | – | + | – | – |
| Конкурентоспроможність | + | +++ | ++ | + |
| Тіньовий сектор | | – | – | – |
| Сплата податків | – | ++ | + | + |
| Патріотизм, державнадисципліна | – | + | – | + Росія |
| Національна свідомість | – | ++ | – | + |
| | + | 15 | 38 | 21 |
| ума | | 13 | 2 | 7 |
| | | | | 24 |
| | | | | 3 |

Внутрішня енергія E системи «держава Україна» характеризується її унікальними чорноземами, кліматом, запасами руд, нафти й газу, вальними запасами тощо.

Упорядкованість або досконалість вимірюється рівнем технології виробництва, науки, освіти, культури, рівнем інновацій, розвитком патріотичної дисципліни, рівнем національної свідомості, організацією демократії в державі - усе це визначає ентропію суспільства S .

Досконалість організації суспільства - його демократія, визначається різноманітним досягнень у виробничій і гуманітарній діяльності. Пам'ятаймо, що будь-яка зрівнялівка означає збільшення ентропії і зниження працездатності суспільства.

Багатство держави - фактор такої самий визначальний, як і досконалість її організації та рівень збудженості суспільства.

Кажучи про основні напрями майбутнього розвитку України, слід говорити про напрями зовнішньої орієнтації й політики та стратегію внутрішньої політики. У зовнішній політиці ми стоїмо перед вибором - ЄС чи російська Євразія (ЄА). Розглянемо передумови стосунків України і ЄС та України і Євразії з точки зору можливої зміни вільної енергії України (див. табл.).

Ми програємо Євразії в енергоносіях, фінансах, а Росії - у патріотизмі та національній свідомості.

Ми відстаємо від Європи в машинобудуванні, інформатиці, фінансах, інноваційній діяльності, в організації бізнесу та сплати податків, у національній свідомості і в патріотизмі населення.

Таким чином, ми маємо перед собою дві потужніші від нас економічні й політичні системи, котрі можуть визнати нас як партнера, але разом із тим здатні нас ізолювати. Що ж нам робити?

Усвідомити, що наші зовнішні ініціативи мало впливатимуть як на ЄС і Росію, так і на США. Тому не слід вдаватись до них, особливо за рахунок багатства народу України. Наша зовнішня політика має опиратись на засади доброзичливості, правди і взаємної вигоди.

Головною для України є її внутрішня політика й побудова демократії, базованої на законі, творчості суспільства й максимальній внутрішній самозабезпеченості. Це для нас цілком доступно.

Маємо нині позитивний баланс зовнішньої торгівлі. Його досягнуто двома головними видами діяльності: послугами транспорту, зокрема, транспортуванню російських енергоносіїв в Європу, й експортом продукції металургії.

Отже, не слід нехтувати прибутками від транспорту і якістю транспортних послуг через територію України, якими необхідно задовольнити повністю як Росію, так і Західну Європу. Якщо

для надійності функціонування енергопроводів потрібен консорціум - утворити його.

Україна переживає серйозні труднощі з автомобільним транспортом і потерпає від незадовільного стану доріг, через які щорічно втрачається 4 % національного продукту вартістю близько 12 млрд грн.

Україна експортує 82 % від усієї кількості виробленого металу. Але значна частина експорту в металургійному комплексі припадає на експорт низькоякісного металу, руди, коксу тощо. Для виготовлення цієї продукції споживається величезна кількість енергії (до 43 % від собівартості), на поверхню викидається велика кількість газоподібних і твердих відходів.

Тому факт позитивності нашого чистого експорту є ще предметом для серйозних роздумів.

Ми живемо у вік електроніки, інформатики та біотехнологій. Ми маємо потенційно потужну науку, яка може досягнути все досягнуте у світі і яка має навчитись впроваджувати свої досягнення у виробництво.

Наше стабільне існування має спиратись на виробництво конкурентоспроможної продукції. Це існування можуть забезпечити, у першу чергу, урожайні землі України. Тому найсучасніший розвиток сільського господарства і, на його основі, харчової та легкої промисловостей є першою головною метою економічного розвитку України.

Другим технологічним завданням є розвиток транспортної системи держави - комунікацій та інформатизації.

Цим двом технологічним завданням має служити машинобудування, приладобудування й електроніка, для яких необхідні металургія й хімія.

І третє: освіта, наука, зв'язок. Не знижувати рівень освіченості суспільства. Інтернет відкриватиме світ Україні й Україну світові.

А над усіма цими завданнями - досконала адміністративна система демократичної держави.

Правильна організація технологічного процесу держави неможлива без надійного чистого бізнесу. Надійний чистий бізнес - один із головних ключів соціального порозуміння й добробуту. Такий бізнес передбачає добре організовану, підтримувану населенням адміністративну та законодавчу систему держави.

Успішна робота Верховної Ради та Уряду неможлива без підтримки й довіри народу.

Підтримка й довіра народу неможлива без національної ідеї, яка об'єднує його.

Отже, від національної ідеї до організації дієздатних законодавчих і виконавчих органів, і далі - до розвитку успішного, чистого й чесного бізнесу, і далі - до його основи - правильної й успішної роботи індустрії держави.

Пам'ятаймо, що працездатність F залежить не тільки від нашого багатства E , а й від нашої ентропії S і від ступеня настрою суспільства T , тобто:

$$F = E - T \times S.$$

Максимальне значення F досягається тільки в демократичній державі.